

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

**О.К. ДОБИКІНА , В.С. РИЖИКОВ, С.В. КАСЬЯНЮК,
М.Є. КОКОТЬКО, Т.Д. КОСТЕНКО, А.А. ГЕРАСИМОВ**

ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА

Рекомендовано

*Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

Краматорск 2007

УДК 658.5(075.8)
ББК 65.290я73
У 67

О.К. Добикіна, В.С. Рижигов, С.В. Касьянюк, М.Є Кокотько, Т.Д. Костенко,
А.А. Герасимов

Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник. – К...:
Центр учбової літератури, 2007. – 240 с

Рецензенти:

В.А. Панков – д.э.н., професор, голова правління ЗАТ НКМЗ, генеральний директор

В.М. Ковальов – д.э.н., професор, зав кафедрой «Економіка і менеджмент», Українська інженерно-педагогічна академія

Л.С. Ситнік – д.э.н., професор, професор кафедри «Менеджмент», Донецький національний університет

ISBN 978-966-364-508-7

В даному посібнику розглянуто основні елементи, які формують потенціал промислового підприємства, а також розглянуто методи оцінки бізнесу

ISBN 978-966-364-508-7

© О.К. Добикіна, В.С. Рижигов,
С.В. Касьянюк, М.Є Кокотько,
Т.Д. Костенко, А.А. Герасимов

© ДДМА, 2007

© Центр учбової літератури, 2007

ЗМІСТ

ВСТУП	7
ТЕМА 1. ЗМІСТОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1 Потенціал підприємства як економічна категорія.....	9
1.2 Основні характеристики і структура потенціалу підприємства.....	10
1.3 Тенденції оптимізації структури потенціалу підприємства	13
1.4 Місце і роль потенціалу в суспільному виробництві	15
1.5 Моделі потенціалів.....	17
1.6 Стратегічний потенціал фірми.....	22
Питання для перевірки.....	23
ТЕМА 2. ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	25
2.1 Потенціал підприємства як економічна система	25
2.2 Концепція синергізму	30
2.3 Формування економічного потенціалу підприємства	33
2.4 Формування виробничого потенціалу. Поняття виробничої функції і виробничої потужності.....	37
ТЕМА 3. КОНКУРЕНТНОЗДАТНІСТЬ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	46
3.1 Конкурентноздатність: основні категорії і поняття.	46
3.2 Системні характеристики функціонального (організаційного) потенціалу, що забезпечують визначений рівень ефективності і конкурентноздатності потенціалу підприємства	48
3.3 Категорія «конкурентноздатність потенціалу» і її актуальність в умовах ринку.....	50
3.4 Формування конкурентноздатності потенціалу на базі конкурентних переваг	52
3.5 Визначення конкурентноздатності потенціалу методом, заснованим на теорії ефективної конкуренції.....	55
3.6 Оцінка конкурентного статусу фірми методом конкурентних переваг	62
3.7 Бенчмаркінг як інструмент визначення конкурентноздатності потенціалу	64
ТЕМА 4. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	67
4.1 Актуальність оцінки.....	67
4.2 Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінки	68
4.3 Цілі оцінки потенціалу підприємства	70
4.4 Види вартості, які визначаються при оцінці	74
4.5 Фактори, що впливають на величину оцінної вартості.....	79
4.6 Принципи оцінки бізнесу	81
4.7 Методика вартісної оцінки складових елементів потенціалу підприємства при його формуванні.....	87

4.8 Комплексна рейтингова оцінка потенціалу	89
ТЕМА 5. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	93
5.1 Часова оцінка грошових потоків	93
5.2 Складний відсоток (накопичена або майбутня вартість одиниці, компаундинг).....	95
5.3 Дисконтування (поточна вартість одиниці (реверсії))	96
5.4 Поточна вартість ануїтету (поточна вартість одиничного ануїтету).....	97
5.5 Періодичний внесок на погашення кредиту (внесок за амортизацію грошової одиниці).....	100
5.6 Майбутня вартість ануїтету (накопичування одиниці за період)	102
5.7 Періодичний внесок у фонд накопичування (фактор фонду відшкодування).....	104
5.8 Взаємозв'язок між різними функціями	105
5.9 Загальна характеристика методів оцінки.....	106
5.10 Метод дисконтованих грошових потоків	109
5.11 Коефіцієнт капіталізації	115
5.12 Порівняльний підхід	124
5.13 Витратний підхід	132
ТЕМА 6. ОЦІНКА НЕРУХОМОСТІ (ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ, БУДИНКІВ І СПОРУД).....	134
6.1 Доходний підхід.....	135
6.1.1 Метод капіталізації.....	135
6.1.2 Метод дисконтованих грошових потоків	140
6.2 Порівняльний (ринковий) підхід	141
6.2.1 Метод порівняння продажів.....	142
6.2.2 Метод валового рентного мультиплікатора	146
6.3 Витратний підхід при оцінці нерухомості.....	147
6.4 Економіка землі - теорія залишку.....	149
6.4.1 Оцінка вартості земельної ділянки.....	151
6.4.2 Метод техніки залишку для землі	152
6.4.3 Метод середньозваженого коефіцієнта капіталізації	154
6.4.4 Метод порівняння продажів.....	157
6.4.5 Метод капіталізації	157
6.4.6 Метод розподілу земельної ділянки при визначенні вартості	158
6.5 Оцінка вартості будинків і споруд	159
6.5.1 Метод порівняльної одиниці.....	159
6.5.2 Метод заелементного розрахунку (розбивки на компоненти)	160
6.5.3 Індексний спосіб оцінки	160
6.5.4 Визначення зносу будинків і споруд.....	160
ТЕМА 7. ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ МАШИН І УСТАТКУВАННЯ	170
7.1 Місце оцінки машин і устаткування в загальній системі оцінки майнового комплексу підприємств	170
7.2 Особливості машин і устаткування як об'єктів оцінки	171

7.3 Методи оцінки машин і устаткування	173
ТЕМА 8. НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ І МЕТОДИ ЇХНЬОЇ ОЦІНКИ.....	181
8.1 Види нематеріальних активів.....	181
8.2 Застосування дохідного підходу в оцінці нематеріальних активів	185
8.3 Оцінка об'єктів промислової власності	190
8.4 Застосування витратного підходу в оцінці нематеріальних активів ...	198
ТЕМА 9. ПОТЕНЦІАЛ МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВА	204
9.1 Потенціал маркетингу: визначення, актуальність, мети.....	204
9.2 Зміст потенціалу маркетингу підприємства	205
9.3 Зміст потенціалу маркетингового інструментарію	209
9.4 Обґрунтування функцій компонентів потенціалу маркетингового інструментарію	213
9.5 Оцінка використання потенціалу маркетингового інструментарію промисловими підприємствами	216
ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ.....	220